

Stichting ZO! Gospel Choir

Geadviseerd subsidiebedrag: € 0

Gevraagd subsidiebedrag: € 685.000

Over de instelling

Stichting ZO! Gospel Choir (hierna: ZO! Gospel Choir), podiumkunsten, muziekensembles en koren, Amsterdam

ZO! Gospel Choir zet zich sinds de oprichting in 2010 in om de aan gospel gerelateerde koormuziek te verankeren in het Nederlandse muziekveld. De kern van het repertoire bestaat uit gospel. Daarnaast zijn er uitstapjes naar jazz, klassiek, R&B, soul en pop. Het koor bestaat uit een kernkoor van veertien vaste leden met daaromheen een flexibele schil van zo'n dertig zangers. Het begroot in de periode 2025 - 2028 ruim veertig optredens per jaar, plus acht in het kader van een buitenschoolse activiteit. Het koor bereikt daarmee naar verwachting ruim dertigduizend bezoekers. ZO! Gospel Choir werkt vanuit zijn standplaats Amsterdam-Zuidoost en treedt ook landelijk op. Het heeft een langdurige band met het Wilmink Theater in Enschede. Het koor werkt geregeld samen met internationale solisten en er zijn ambities om ook in het buitenland op te treden. Het koor wordt veel gevraagd voor optredens en coproducties met theaters, festivals, omroepen en muzikale partners. Het ambieert om in de toekomst meer eigen producties te maken.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.20 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) oordeelt positief over Stichting ZO! Gospel Choir. Niettemin adviseert de raad, na zorgvuldige weging van de aanvragen binnen dezelfde categorie, Stichting ZO! Gospel Choir geen subsidie toe te kennen. Hij verwijst voor een toelichting op de afweging naar de inleiding bij deze categorie.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

ZO! Gospel Choir bestaat in 2025 vijftien jaar. Het koor maakte de afgelopen jaren een mooie ontwikkeling door. Samenwerkingen werden versterkt en de kwaliteit van het koor werd verder bestendigd.

ZO! Gospel Choir werd in 2010 opgericht om talentvolle gospelzangers een podium, publiek en een (praktijk)opleidingsplek te bieden. Anno 2024 is het koor naar eigen zeggen het grootste en bekendste gospelkoor van Nederland. Het koor stelt zich ten doel om gospel op het hoogst mogelijke artistieke niveau te brengen. Daarmee wil het onder andere recht doen aan de bijdrage die met name de zwarte muziekgemeenschap heeft geleverd aan de ontwikkeling van de Nederlandse muziekanon.

De raad vindt de artistieke kwaliteit van het koor hoog. Hij ziet op het podium een professionele, aanstekelijke groep zangers die zowel met als zonder microfoon, en met of zonder camera, uitstekend uit de voeten kan met de gekozen muziek. Met het genre gospel onderscheidt de instelling zich volgens de raad in hoge mate van het overige Nederlandse muziekaanbod.

Voor ZO! Gospel Choir is diversiteit en inclusie naar eigen zeggen geen 'strategisch thema' – het koor ziet zich eerder als product van een diverse samenleving. Het koor wil zoveel mogelijk mensen op een positieve manier raken en inspireren met gospel en verbindt zich daarbij aan actuele ontwikkelingen in de samenleving. De raad erkent dat gospel een genre is dat zich hier bij uitstek voor leent, omdat deze muziek al van oudsher gemeenschappelijk wordt beleefd.

ZO! Gospel Choir voorziet in zijn aanvraag het gospelgenre van een nationale en internationale context. Het gaat hier om muziek die onlosmakelijk teruggrijpt op de Nederlandse koloniale geschiedenis. Het plan van de instelling getuigt volgens de raad van een zelfbewuste, geëngageerde kijk op het eigen genre en op haar rol in het Nederlandse muziekklimaat en korenlandschap.

ZO! Gospel Choir is naar eigen zeggen het enige Nederlandse koor in zijn soort. Behalve de ontwikkeling van gospelzang(ers) staat ook de ontwikkeling van nieuwe Nederlandse (gospel)muziek er hoog in het vaandel. Daarvoor wordt samengewerkt met arrangeurs, componisten, solisten en bandleiders uit Nederland, de voormalige koloniën en het overige buitenland. Het koor streeft in zijn werk naar een balans tussen de essentie en intentie van gospelmuziek en de vernieuwende, creatieve interpretaties van die muziek. Het werkt samen met gekwalificeerde artiesten als Martin Fondse, Remy van Kesteren en Marc Delissen. De raad vindt dat de instelling daarmee wezenlijk bijdraagt aan de hedendaagse muziekcultuur.

In subsidieperiode 2025 - 2028 wil ZO! Gospel Choir de productie van grotezaalprojecten centraal zetten. Op dit moment werkt het koor vooral op uitnodiging van speelplekken en samenwerkingspartners. In de periode 2025 - 2028 wil het koor meer eigen projecten ontwikkelen. Het presenteert een artistiek beleid met de drie hoofdlijnen 'Gospel Heritage', 'Gospel Crosses' en 'Gospel Innovations', die volgens de raad een mooie combinatie kunnen gaan

bieden tussen traditionele gospel, cross-overs en gospelvernieuwing. De raad vindt de gepresenteerde ideeën aansprekend, maar merkt op dat de voorgestelde uitbreiding van de eigen producties erg omvangrijk is ten opzichte van de huidige situatie. Het is de raad daarnaast niet duidelijk hoe de instelling zal omgaan met de vele uitnodigingen die zij nu ontvangt, of die zullen worden afgeslagen of naast de eigen producties op de agenda blijven staan.

De instelling spant zich in toenemende mate in voor het opleiden van talent. Met de ZO! Academy wil zij een opleidingsplek bieden voor zangtalent dat een andere weg volgt dan die van het conservatorium. In de periode 2025 - 2028 wil het koor deze academy uitbreiden. Het wil jaarlijks twaalf talenten begeleiden tussen de acht en achttien jaar (ZO! Gospel Choir Junior) en twaalf talenten van achttien jaar en ouder (ZO! Talent Choir). Daarnaast wil het vaste koorzangers begeleiden om te leren als solist op te treden (ZO!LO Sessions) en organiseert het een coachingstraject voor vaste koorleden (ZO! Gospel Choir Skill Development).

De raad oordeelt positief over de wijze waarop de instelling haar expertise gebruikt om talenten op te leiden. Uit het plan spreekt een natuurlijke vervlechting tussen koor en opleidingsplek. De samenwerking met andere talentontwikkelaars, zoals het kunstvakonderwijs, is bescheiden. Er is recent een workshop-samenwerking opgezet met de pop- en jazz-afdelingen van het Conservatorium van Amsterdam, die in de komende periode wordt gecontinueerd.

De internationale betekenis van ZO! Gospel Choir vindt de raad nog te gering. Het koor had een succesvol internationaal optreden in 2022, met het Britse Chineke! Orchestra tijdens de BBC Proms in Londen. Voor de jaren 2025 - 2028 zet het koor geen internationale optredens in zijn activiteitenoverzicht. Het koor voldoet daarmee nog niet geheel aan de voorwaarde die de subsidieregeling stelt om in een internationale context te werken. Wel begeleidt het koor geregeld ensembles en solisten van internationale naam en faam.

Maatschappelijke betekenis

Voor ZO! Gospel Choir is diversiteit een vanzelfsprekend gegeven; het koor ziet zichzelf als een product van de diverse samenleving en trekt duidelijk een divers publiek. Vanuit zijn worteling in de gospeltraditie ontwikkelt het op een vanzelfsprekende manier projecten rond actuele maatschappelijke thema's, zoals de Nederlandse slavernijgeschiedenis en Black Lives Matter.

ZO! Gospel Choir werkt samen met mediapartners, een groot aantal evenementen, festivals en diverse maatschappelijke organisaties. Zo is er een vaste relatie met het Nationaal instituut Nederlands slavernijverleden en erfenis (NiNsee), The Amsterdam International Community School en de Openbare Bibliotheek Amsterdam (met zangprojecten binnen het inloopprogramma

‘Ouderen in de Wijk’). Ook is de instelling ambassadeur van twee organisaties die zich inzetten voor jongeren met een ziekte of beperking: de stichting Hartekind en het Friendship Sports Centre.

ZO! Gospel Choir was al bij zijn oprichting cultureel divers. Omdat gospelmuziek voor een stevig deel leunt op de gemeenschap en die gemeenschapszin ook in klank, beeld en betekenis uitdraagt, is het koor inherent geworteld in de maatschappij. Vaak verbindt ZO! Gospel Choir zich aan maatschappelijke thema’s, vieringen en herdenkingen.

De instelling ontplooit activiteiten in en voor de eigen stad, met name in het stadsdeel Amsterdam-Zuidoost.

ZO! Gospel Choir is in de aanvraag voldoende ingegaan op de toepassing van de kernwaarden uit de Fair Practice Code, zoals solidariteit, duurzaamheid en vertrouwen. Met betrekking tot naleving in de toekomst staan in de aangeleverde stukken voldoende toegelichte plannen. De belangrijkste hiervan is voldoen aan het fair pay-onderdeel.

De raad heeft zorgen over de haalbaarheid van dit laatste plan. De instelling wil zich ontwikkelen van een koor dat zijn zangers onvoldoende kan betalen naar een geheel cao-conform werkend koor. Het licht in de aanvraag niet toe in hoeverre hierover al is gesproken met de zangers en hoe het koor de cao Muziekensembles vóór 1 januari 2025 wil implementeren. Ook zijn de aangeleverde cijfers niet herleidbaar tot cao-conforme betalingen. De raad moedigt de professionaliseringsslag die het koor op het gebied van fair pay wil maken ten zeerste aan, maar merkt ook op dat het koor hier nog grote stappen te zetten heeft.

ZO! Gospel Choir gaat voldoende in op sociale veiligheid op de werkvloer. Beleid ten aanzien van sociale veiligheid borgt het koor door een onafhankelijke vertrouwenspersoon en het opstellen van een eigen gedragscode in het kader van een gezonde en veilige werkomgeving. Er wordt beperkt ingegaan op een gezonde werkomgeving.

De instelling beschrijft minimaal hoe ze de Code Diversiteit & Inclusie toepast. Toch maakt ze het overtuigend aannemelijk dat de beschreven praktijk de al bestaande diversiteit en inclusie zal borgen. Zoals eerder omschreven ziet het koor zichzelf als een product van een diverse samenleving. De raad erkent dat het koor in cultureel diverse zin van grote meerwaarde is voor het Nederlandse muziekaanbod, zowel voor wat betreft het programma en de samenwerkingspartners als op het gebied van de medewerkers.

Toegankelijkheid

ZO! Gospel Choir trekt een breed en cultureel divers publiek, in leeftijd variërend van achttien tot vijfenzestig jaar. In het activiteitenplan spreekt het koor van een jaarlijks livepubliek van 70.000 bezoekers voor vijftig tot honderd optredens. Volgens het aangeleverde activiteitenoverzicht plant het echter voor de periode 2025 - 2028 30.000 betaalde livebezoeken voor ruim veertig optredens. Het koor neemt geen gratis bezoeken, online bezoeken en schoolbezoeken op in zijn plan. Wel zijn er acht buitenschoolse activiteiten voor vierhonderd scholieren. Daarnaast is het koor op uitnodiging veel via televisie en streaming te zien; het activiteitenplan vermeldt 20 tot 35 keer per jaar, het activiteitenoverzicht voor 2025 - 2028 benoemt er echter geen. Op deze laatste categorie activiteiten lijkt het koor zelf weinig invloed te kunnen uitoefenen, maar het vergroot indirect wel stevig de publieksomvang.

Het ZO! Gospel Choir presenteert geen beleid om de toegankelijkheid en het aantal speelplekken te vergroten, wat het volgens zijn activiteitenplan wel voornemens is. De producties zijn doorgaans allemaal uitverkocht omdat de meeste optredens van ZO! Gospel Choir op het moment van aanvragen nog op uitnodiging plaatsvinden, maar het koor presenteert geen beleid om zijn eigen artistieke producties onder de aandacht te brengen van publiek en van zalen of festivals.

Het koor presenteert ook geen reisbeleid. In de aanvraag wordt gesteld dat het koor meer plekken in Nederland wil bespelen, maar welke plekken dit zijn, hoe deze worden uitgekozen en welke afspraken met programmeurs, zalen en festivals tot dusverre al zijn gemaakt, blijft onvermeld. Ook ontbreekt een overzicht van de huidige speelplekken van de instelling – het zou vooral gaan om plekken in het westen en oosten van het land. Met het Wilmink Theater in Enschede heeft ZO! Gospel Choir een langdurige band. De raad kan zich verder geen beeld vormen van het effect en de haalbaarheid van de beschreven ambities. Er zullen 25 optredens worden gegeven buiten de standplaats, maar een overzicht van locaties ontbreekt.

Het koor schrijft in zijn aanvraag de komende jaren de samenstelling van het publiek beter in beeld te willen krijgen. Daartoe wil het een strategische en datagedreven aanpak hanteren die het samen met een marketingpartner zal ontwikkelen. Ook deze aanpak blijft verder onuitgewerkt in de aanvraag. In plaats van een doelgroepenbeleid te hanteren, gaat de instelling naar eigen zeggen uit van gemeenschappelijkheid bij het bereiken van bezoekers. Het is duidelijk dat ZO! Gospel Choir een cultureel diverser en maatschappelijk gemengder publiek trekt dan veel andere Nederlandse koren en muzikensembles. Toch had de raad iets willen lezen over het marketingbeleid, met name omdat het koor eigen producties wil gaan verkopen en omdat het gaat optreden op plekken waar het

voorheen nog niet kwam. Volgens de raad is daarvoor een goed reis- en marketingplan nodig.

Op het gebied van educatie noemt het koor de ZO! Gospel Choir Junior, voor jaarlijks twaalf talenten van acht tot achttien jaar. Zij worden gescout via scholen, internet en via de nationale talentenjacht 'Gospel Challenge'. De raad vindt het een goed voornemen om dit jongerenkoor nieuw leven in te blazen – tijdens de coronacrisis werd een eerdere variant van dit koor opgeheven.

ZO! Gospel Choir organiseert of voorziet geen binnenschoolse activiteiten of concerten voor kinderen en/of jongeren en heeft geen educatief programma ontwikkeld voor scholieren. Het koor presenteert geen plannen voor participatie door het publiek, anders dan het actief bijwonen van concerten.

Bedrijfsmatige gezondheid

ZO! Gospel Choir wil de komende periode een grote groei doormaken. Van een koor met een tweekoppige directie dat zijn zangers nog niet of minimaal kan betalen, wil het de stap maken naar een cao-conform werkend koor met een vijfkoppige staf. Bovendien wil het zich ontwikkelen van een koor dat vooral op uitnodiging werkt tot een koor dat eigen voorstellingen produceert en verkoopt en een uitgebreide academy onderhoudt. De raad juicht deze intenties toe, maar meent dat er een te korte tijd zit tussen de huidige situatie en de ingang van de BIS 2025 - 2028 om de beoogde transitie te kunnen doorvoeren.

Op basis van de kengetallen van 2022 (liquiditeit, solvabiliteit en weerstandsvermogen) constateert de raad dat de instelling in dat jaar financieel gezond was. Door de grote beoogde groei zijn de begrotingen van 2022 en de periode 2025 - 2028 niet onderling vergelijkbaar. De raad constateert dat er meer eigen vermogen nodig is om risico's op te vangen bij een dergelijke groei.

In de begroting en de toelichting daarop constateert de raad enkele onzekere factoren. Zo zijn de opgegeven fte's niet realistisch en zijn de kosten voor het aantal genoemde freelancers (110) moeilijk te herleiden tot cao-conforme bedragen. Ten tweede zal het team blijkens de cijfers worden uitgebreid van twee naar vijf medewerkers, maar wordt niet beschreven hoe. Ten derde rekent de instelling op tien sponsors voor de komende vierjarenperiode, maar presenteert ze in haar plan geen sponsorbeleid. De aanvraag is bovendien niet duidelijk over elders aangevraagde subsidies.

Er wordt in de aanvraag geen beleid omschreven ten aanzien van de vaste kern van veertien zangers, de raad vindt dat een gemis. De aanvraag vermeldt evenmin in hoeverre is (of wordt) overwogen de vaste kern een vast dienstverband aan te bieden.

De instelling licht goed toe hoe zij de principes van de Governance Code Cultuur toepast.

Geografische spreiding

ZO! Gospel Choir is gevestigd in Amsterdam. Binnen de categorie Muziekensembles en koren zijn er meer aanvragers dan beschikbare plekken. Een goede geografische spreiding kan worden gerealiseerd op basis van afweging van de vestigingsplaatsen van de aanvragers.